

Əbədi şəhər kimi tanınan Roma çağdaş tarixində geosiyasətin ən kəskin reallıqlarını belə aşan mühim diplomatik körpülərin qurulduğuna şahidlik edir. 16 oktyabr tarixində isə qədim Müqəddəs Kommodilla katakombalarının bərpası layihəsinin açılışı belə nadir və strateji hadisələrdən biri kimi beynəlxalq gündəmdə əks-səda yaratdı.

Müqəddəs Text-Tacın informasiya resursları, o cümlədən Vatikanın yeganə rəsmi mətbuat orqanı olan nüfuzlu "L'Osservatore Romano" qəzeti Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın iştirak etdiyi mərasimi diqqət mərkəzində saxladı. Açılışda Birinci vitse-prezident və ailə üzvləri ilə yanaşı, Vatikanın Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyasının prezidenti Monsenyor Paskuale Yakobone, Mədəniyyət və Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyasının sabiq prezidenti, kardinal Canfranko Ravazi və Roma şəhərinin VIII bələdiyyəsinin prezidenti Amedeo Çakkerinin iştirakı ha-

baycan arasında ikitərəfli əməkdaşlığın uzun tarixini yüksək qiymətləndirib. Papa Leo Mehriban Əliyevaya irəli sürdüyü təşəbbüslərə görə təşəkkürünü bildirib, onların dinlərarası və sivilizasiyalararası dialoqa çox böyük tökan verdiyini, Azərbaycanın bu baxımdan dünya miqyasında ilk sıralarda yer aldığını qeyd edib. Pontifik, həmçinin ikinci Katolik Kilsəsinin tikintisinə ayrılmış torpaq sahəsinə görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təşəkkürlərini çatdırmağı xahiş edib, Vatikanın bu bərgə layihələrin davam etdirilməsində maraqlı olduğunu bildirib.

Bu, Heydər Əliyev Fondu ilə Müqəddəs Arxeologiya üzrə Pontifik Komissiyası

disənin siyasi və mədəni baxımdan nə qədər əhəmiyyətli olduğunu göstərdi.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın Müqəddəs Text-Taca rəsmi səfərini və keçirdiyi görüşləri dünya mediası geniş işıqlandırır. Məsələn, Argentinanın "Real Politik" xəbər agentliyi Mehriban Əliyevanın oktyabrın 17-də Roma Papası XIV Leo ilə görüşünə dair xəbəri mənsətdən verib. Məqalədə deyilir ki, Roma Papası XIV Leoya qəbulu görə təşəkkürünü bildiren Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti son illər

arasında hələ 2021-ci il martın 4-də imzalanmış müqavilənin uğurlu nəticəsi idi və müsəlman dünyasının bir nümayəndəsinin xristianlığın ən qədim irsinin qorunmasına verdiyi töhfə kimi global siyasi lüğətə yeni sivilizasiyalararası əməkdaşlıq səhifəsi əlavə etdi. Məhz bu hadisə Azərbaycanın xarici siyasətində gətirdikə mərkəzi yer tutan yumşaq güc strategiyasının, humanitar diplomatiyanın ən parlaq və ən təsirli təzahürüdür.

Bu diplomatik uğurun beynəlxalq arenada yaratdığı təsir dalğası hansı siyasi nəticələrə səbəb olur? Birincisi, Azər-

Vatikanla Azərbaycan arasında münasibətlərin daha da möhkəmləndiyini vurğulayıb, Heydər Əliyev Fondunun bərpası işlərində, həmçinin elmi araşdırmalarda, mədəni mübadilələrdə Müqəddəs Text-Tacla bir çox layihələri həyata keçirdiyindən məmnunluğunu ifadə edib. "Heydər Əliyev Fondu mədəni və dini dialoqu təşviq edən layihələr vasitəsilə Vatikan ilə əməkdaşlığını bundan sonra da genişləndirəcək", – deyər Mehriban Əliyeva qeyd edib.

Maqalədə o da diqqətə çatdırılır ki, Roma Papası XIV Leo Vatikan ilə Azər-

baycanın multikulturalizm və tolerantlıq modelini nəzəriyyədən praktikaya, milli səviyyədən global miqyasla yönəltməsinə sübuta yetirir. Dünyanın dini və mədəni zəmində parçalandığı, abidələrin dağıldığı dövrdə müsəlman-türk ölkəsinin katolik dünyasının mərkəzində xristian irsinin bərpasına dəstək verməsi ölkənin qərəzli "dini dözümsüzlük" iddiaları ilə təsirləndirilməsinin qarşısını alan ən güclü diplomatik müdafiədir. Vatikanla bu səviyyədə qurulan əməkdaşlıq Azərbaycanın global mədəni və siyasi təsir mərkəzləri ilə stra-

Qlobal xeyriyyəçilik missiyası

Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanın adını dünyanın mədəniyyət xəritəsinə yazır

teji tərəfdaşlıq qurmaq bacarığını nümayiş etdirir. Bu, həm də ölkənin beynəlxalq miqyasda imicini və mövqeyini möhkəmləndirmək üçün istifadə etdiyi çox müdrik və uzaqgörən addımdır.

İkincisi, Heydər Əliyev Fondunun beynəlxalq xeyriyyəçilik fəaliyyəti Azərbaycanın yumşaq gücünün coğrafi və mədəni sərhədlər tanımadığının göstəricisidir. 2004-cü ildə təsis edildiyi gündən bu günə qədər Fondun fəaliyyət coğrafiyası onlarla ölkəni əhatə edib və onun beynəlxalq yardımları Azərbaycana qarşı formalaşdırılmağa çalışılan mənfəət rəylərinə neytrallaşdırılmasında həlledici rol oynayır. Bu fəaliyyət, ölkənin dünya mədəniyyətinə və humanitar dəyərlərinə verdiyi töhfənin miqyası ilə ölçülür.

Fondun global uğurlarının legitimliyi onun Azərbaycanın daxili siyasi-sosial problemlərin həllinə necə yanaşmasından qaynaqlanır. Xarici siyasətdəki humanitar diplomatiya daxili sosial siyasətin təməli üzərində ucalır. Bu daxili siyasət isə Vətən müharibəsi şəraitində formalaşan milli prioritetləri və cəmiyyətin ən həssas təbəqələrini əhatə edir.

Heydər Əliyev Fondunun daxili siyasi fəaliyyətinin zirvəsi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canından və sağlamlığından keçmiş Vətən övladlarına yönəlmiş sistemli və hərtərəfli qayğısı təşkil edir. Bu, dövlət - vətəndaş birliyinin və milli həmrəyliyin ən bariz təzahürü olan müqəddəs missiyadır. 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra yaradılan "YAŞAT" Fonduna ilk böyük ianəni məhz Heydər Əliyev Fondu etməklə milli səfərbərliyə mədəni tökan verdi.

Lakin fondun fəaliyyəti maddi dəstəklə məhdudlaşmır. Təşkilat qazilərin və şəhid ailələrinin həyatının hər bir aspektini əhatə edən kompleks yanaşma sərgiləyir. Ən vacib istiqamətlərdən biri, şübhəsiz, yaralı hərbiçilərimizin sağlamlığının bərpasıdır. Fond mürəkkəb cərrahi əməliyyatların istər ölkə daxilində, istərsə də dünyanın qabaqcıl klinikalarında aparılmasını təşkil edir. Hər bir qazinin sağlamlıq durumu fərdi şəkildə izlənir və ən optimal müalicə kursu müəyyənləşdirilir.

Bununla yanaşı, fondun nadir təşəbbüslərindən biri əzəllərini itirmiş qazilərimizin dünyanın ən son texnologiyalı protezlərlə təmin edilməsidir. Bu, insanların həyata yenidən bağlanması, onların sosial fəallığının bərpası və həyat keyfiyyətinin əsaslı şəkildə yaxşılaşdırılması deməkdir.

Müharibənin görünməyən yaralıları olan psixoloji travmalarla mübarizə də fondun prioritetləri sırasındadır. Peşəkar psixoloqların və reabilitasiya mərkəzlərinin cəlb edilməsi ilə qazilərimizə və onların ailə

üzvlərinə davamlı psixoloji dəstək göstərilir. Bütün bunların məntiqi yekunu isə qazilərimizin cəmiyyətə tam reintegrasiyası, onların yeni peşələrə yiyələnməsi və kiçik bizneslərini qurması üçün yaradılan imkanlardır. Bu, Vətənə xidmətin təkcə döyüş meydanında yox, həm də sülh dövründə davam etdiyini və dövlətin qəhrəmanlarını heç vaxt unutmadığını göstərən ən güclü mesajdır.

Dövlətin və cəmiyyətin mədəni sağlamlığının ən mühüm göstəricisi onun gələcəyi olan uşaqlara, xüsusən də onların ən həssas təbəqəsinə və müdafiəsiz olanlara münasibətidir. Heydər Əliyev Fondu bu prinsip fəaliyyətinin təməli daşlarından birinə çevir-

istedadının üzə çıxarılması üçün müxtəlif dərnəklərin yaradılması, onların psixoloji reabilitasiyası və cəmiyyətə inteqrasiyası üçün xüsusi proqramların tətbiqi Fondun fəaliyyətinin əsasını təşkil edir. Daun Sındromlu Şəxslərin Reabilitasiya Mərkəzi kimi nadir layihələr isə Fondun inklüziv cəmiyyət quruculuğuna verdiyi töhfənin parlaq nümunəsidir. Bu mərkəz minlərlə ailəyə ümid işığı olmuş və bu uşaqların potensialını reallaşdırmaq üçün Azərbaycanda yeni imkanlar yaratmışdır.

Səhiyyə sahəsi, ümumilikdə, Fondun fəaliyyətinin əsasını təşkil edir. Məhz Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə

mişdir. Fondun təsis edildiyi ilk günlərdən həyata keçirilən "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı" proqramı Azərbaycanın sosial siyasətində inqilab etdi. Bu proqram çərçivəsində ölkə üzrə onlarla uşaq

Bakıda Cənubi Qafqazda analoqu olmayan Talasemiya Mərkəzi yaradıldı. Bu, minlərlə insanın həyatını xilas edən və onlara normal həyat sürmək imkanı verən həyatı əhəmiyyətli layihədir. Fondun fəaliyyəti sayəsində şəkərli diabet, dializ və digər xroniki xəstəliklərdən əziyyət çəkən insanlar üçün müasir tibb mərkəzləri yaradılmış, səhiyyə müəssisələrinin maddi-texniki bazası gücləndirilmiş və vətəndaşların xaricdə müalicəsi məsələsi olaraq təşkil edilmişdir. Fondun ardıcıl fəaliyyəti Azərbaycan vətəndaşlarının sağlamlığının və rifahının dövlətin əsas prioriteti olduğunu praktikada sübut edir.

Onu da qeyd etmək ki, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın global və əlahiddə təşəbbüsləri müasir dünyanın narahətəddici çağırışlarının çoxluğu fonunda Azərbaycan ilə xristian dünyası arasında mədəni və dini körpülər qurmaq üçün yeni diplomatik imkanlar açır. Azərbaycanın humanitar diplomatiyada yeni yanaşma kimi təqdim etdiyi mədəniyyət və din körpüsü, mədəni irsin qorunması sahəsində əməkdaşlıq diplomatik əlaqələrin dərinləşdirilməsi yönündə etibarlı platformadır. Əməkdaşlığın bu forması özündə həm dövlətlər arasında etimad, həm də sülhsevər və açıq xarici siyasəti ehtiva edir.

Beləliklə, beynəlxalq və daxili fəaliyyət vahədt təşkil edərək bir-birini təməmləyir və gücləndirir. Vatikanla katakombaları bərpə edən layihə ilə Bakıda talasemiyalı bir uşağın həyatını xilas edən tədbirlər eyni fəlsəfədən və humanizmdən güc alır. Məhz belə genişmiqyaslı daxili sosial baza üzərində qurulan xeyriyyə təşkilatının beynəlxalq arenadakı addımları əminli, etibarlı və siyasi baxımdan məqsəduş olduğunu göstərir.

Heydər Əliyev Fondu Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sistemindəki yerini möhkəmləndirən, onun nüfuzunu artıran və milli maraqlarını müdafiə edən güclü humanitar quruma, təsirli yumşaq güc institutuna çevrilir. Romada yandırılan məşəl Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə aydın gələcəyini işıqlandırır.

Yusif ŞƏRİFZADƏ
XQ

21 ilin humanitar statistikası

Bu missiya 2004-cü ildən başlayaraq qitələri aşan xeyirxahlıq və mədəniyyət şəbəkəsi hörmətdir. Fondun beynəlxalq arenadakı fəaliyyətini rəqəmlərin quru dilindən çıxarıb, onun yaratdığı strateji təsirin miqyasını anlamaq üçün görülən işlərin məzmununa varmaq lazımdır.

* Fondun dəstəyi ilə İtaliyada Vatikanın Komodilla katakombaları da daxil olmaqla, bir sıra kilsələr və dini abidələr bərpə edilib. Lakin bu fəaliyyət İtaliya ilə məhdudlaşmır. 2007-ci ildən başlayaraq Fransanın ürəyi sayılan Paris Luvr Muzeyinin İslam incəsənəti bölməsinin yenidən qurulmasına verilən dəstək və Versal Sarayının nadir abidələrinin bərpası kimi unikal layihələr Azərbaycanın adını Avropa mədəniyyətinin beşiyi sayılan məkanlarda əbədiləşdirir.

* 2009-cu ilin iyun ayında Strasburq Kafedralının qədim vitrajlarının restavasiyası isə Avropa siyasətinin mərkəzində, Avropa Şurasının yerləşdiyi şəhərdə həyata keçirilən simvolik jest idi. Ümumilikdə, ondan artıq ölkədə iyirmidən çox dünya əhəmiyyətli tarixi-mədəni abidənin bərpası və konservasiyasına dəstək verilməsi, Azərbaycanın global mədəni irsin məsuliyyətli bir hamisinə çevrildiyini göstərir. Təhsil sahəsində isə fondun fəaliyyəti daha da genişmiqyaslıdır.

* 2005-ci ildən başlayaraq "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" proqramı çərçivəsində Rusiya, Rumıniya, Misir, Gürcüstan, Pakistan, Niderland kimi ölkələrdə məktəblərin inşası və əsaslı təmiri həyata keçirilib. Məsələn, 2005-ci ildə Pakistanda baş verən zəlzələdən sonra Rara qəsəbəsində qızlar üçün mütəmadi məktəb binasının inşasına başlanılmış və 2007-ci ildə istifadəyə verilmişdir.

* Ümumilikdə, bu layihələr çərçivəsində xarici ölkələrdə yüzdən çox yeni məktəb tikilib və ya mövcud təhsil müəssisələri əsaslı təmir olunaraq müasir avadanlıqlarla təchiz edilib. Bu, Azərbaycanın gələcəyə investisiya kimi təhsilə və insan kapitalına global səviyyədə verdiyi dəyərin bariz göstəricisidir.

* Pakistan, Haiti, Rumıniya, Bosniya və Herseqovina, Yaponiya və digər ölkələrdə baş verən təbii fəlakətlər və humanitar böhranlar zamanı isə Fond tərəfindən on beşdən artıq böyük miqyaslı humanitar yardım kampaniyası həyata keçirilib. Bu yardımlar sadəcə ərzaq və dərman təchizatından ibarət olmayıb, həm də infrastrukturun bərpasına, məktəblərin tikintisinə yönəldilib. Fondun dəstəyi ilə sivilizasiyalararası dialoq və mədəni əməkdaşlıq mövzusunda onlarla beynəlxalq konfrans, forum və sərginin təşkil edilməsi isə onun ideoloji və intellektual müstəvidə də fəal olduğunu sübut edir.

* 2023-cü ilin oktyabrında Fond nümayəndələri Taihu Dünya Mədəniyyət Forumunun 7-ci illik konfransında iştirak ediblər. Həmçinin, Fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva 2025-ci ilin fevralında 4-cü Ər-Riyad Beynəlxalq Humanitar Forumunda iştirak etmişdir. Bu kimi tədbirlər Fondun global humanitar və mədəni dialoqda fəal rolunu göstərir.

Bu statistika Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətinin global miqyaslı və strateji humanitar missiyadan ibarət olduğunu göstərir. Fondun xaricdə bərpə etdiyi hər bir abidə Azərbaycanın nüfuzunun və əlaqələrinin mühüm elementinə çevrilir.